

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/242/2018
Identifikačné číslo spisu:	5317203726
Dátum vydania rozhodnutia:	25.04.2019
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Bajánková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2019:5317203726.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti o maloletého N. Y., nar. XX. I. XXXX, trvalým pobytom ako matka, zastúpeného kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny v Čadci, dieťaťa rodičov - matky A. F., trvalým pobytom v W., a otca R. Y., trvalým pobytom v M., v konaní o zvýšenie výživného na maloleté dieťa, vedenom na Okresnom súde Čadca pod sp. zn. 10P/26/2017, o dovolaní otca proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline z 30. apríla 2018 sp. zn. 5CoP/16/2018, takto

rozhodol:

Uznesenie Krajského súdu v Žiline sp. zn. 5CoP/16/2018 z 30. apríla 2018 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Čadca (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 13. októbra 2017 č.k. 10P/26/2017-86 v konaní o návrhu matky na zvýšenie výživného na maloletého dieťaťa rozhodol o zvýšení vyživovacej povinnosti otca R. Y. k maloletému N. Y., zároveň povolil otcovi dieťaťa splácať nedoplatok na výživnom za obdobie 28.04.2017 do 13.10.2017 vo výške 390 € v 20 € mesačných splátkach spolu s bežným výživným pod následkom straty výhody splátok a žiadnemu z účastníkov náhradu trov konania nepriznal. Svoje rozhodnutie odôvodnil najmä jednoznačnou zmenou kvalifikovaných pomerov, ktorá odôvodňuje zvýšenie predtým určeného výživného na maloletého syna účastníkov.

2. Okresný súd Čadca uznesením z 18. januára 2018 č.k. 10P/26/2017-100 odvolanie žalobcu odmietol a žalovanému náhradu trov konania nepriznal. V odôvodnení uznesenia súd prvej inštancie uviedol, že v dôsledku neodstránenia väd odvolania zo dňa 30.11.2017 žalobcom a márnym uplynutím lehoty na odstránenie väd žaloby, súd nemohol v konaní o takomto odvolaní pokračovať. Tým, že žalobca nekonkretizoval tie, ktoré konkrétne tvrdenia odvolania, znemožnil súdu rozhodnúť. O tvrdeniach uvedených v odvolaní nepredložil súdu dôkazy, čím znemožnil súdu vyhodnotiť pravdivosť tvrdení. V odvolaní uviedol len všeobecné nepreskúmateľné tvrdenia bez pripojených dôkazov, o ktorých súd nemôže konať a rozhodnúť. V zmysle odôvodnenia súdu prvej inštancie pánom sporu je žalobca a jeho povinnosťou bolo uviesť rozhodujúce skutkové tvrdenia, dôkazy, pričom súd nie je povinný namiesto

žalobcu zostavovať rozhodujúce skutkové tvrdenia, potrebné na pokračovanie v odvolaní.

3. Krajský súd v Žiline (ďalej aj „odvolací súd“) uznesením z 30. apríla 2018 sp. zn. 5CoP/16/2018 na základe odvolania žalobcu potvrdil uznesenie súdu prvej inštancie uvedené v bode 2. v zmysle § 387 ods. 1 a 2 CSP ako vecne správne. Uviedol, že po preskúmaní napadnutého rozhodnutia mal preukázané, že súd prvej inštancie postupoval správne, keď vyzval žalobcu uznesením č.k. 10P/26/2017-95 na odstránenie väd podania, a zároveň ho poučil, ktoré vady má odstrániť. Nakoľko žalobca vady podania neodstránil, jeho podanie zostalo neurčité, nepreskúmateľné a ako také bránilo postupu súdu, teda aby súd mohol v odvolacom konaní pokračovať. Odvolací súd sa stotožnil s názorom súdu prvej inštancie o prítomnosti všeobecných nepreskúmateľných tvrdení bez pripojených dôkazov, na základe ktorých nebolo možné žalobcovi prisvedčiť, že mu bolo odmietnuté právo na spravodlivý proces.

4. Uznesenie odvolacieho súdu uvedené v bode 3. napadol dovolaním otec maloletého (ďalej aj „dovolateľ“). Prípustnosť a dôvodnosť dovolania vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP a ustanovenia § 421 ods. 1 písm. c/, keď mal za to, že rozhodnutia súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu sú nezákonné, nesprávne a arbitrárne, pričom pri rozhodovaní súdy nesprávne vyložili a aplikovali príslušné právne normy a nesprávnym procesným postupom znemožnili strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Namietal, že odvolací súd nesprávne potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie ako vecne správne, napriek tomu, že jeho odvolanie bolo dostatočne určité, odôvodnené a súdy boli povinné jeho podnet vybaviť. Na základe vyššie uvedeného žiadal napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu a súdu prvej inštancie zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie.

5. Matka maloletého k podanému dovolaniu vo svojom písomnom vyjadrení uviedla, že vzhľadom na skutočnosť, že v dovolaní napadnutých rozhodnutiach sa nerozhodovalo vo veci samej a konanie vo veci samej skončilo rozhodnutím súdu prvej inštancie a uvedené rozhodnutia majú iba procesný charakter, má za to, že dovolanie nie je prípustné.

6. Na konania vo veciach starostlivosti súdu o maloletých sa s účinnosťou od 1. júla 2016 vzťahuje Civilný mimosporový poriadok (ďalej len „CMP“). V zmysle § 2 ods. 1 CMP sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak. Keďže CMP neustanovuje inak, dovolací súd ďalej skúmal možnosť aplikácie ustanovení CSP pre konanie o dovolaní otca maloletého dieťaťa.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací [§ 35 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“)], bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP), preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie otca maloletého je dôvodné, preto je potrebné dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 a § 450 CSP).

8. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

9. V zmysle § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Citované ustanovenie § 420 písm. f/ CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, kde miera porušenia procesných práv niektorej zo strán sporu nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie procesných práv spojených s ústavou garantovanou súdnou ochranou práva.

11. V zmysle § 421 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

12. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP). Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

13. V danom prípade dovolací súd prioritne posudzoval prípustnosť dovolania, t.j. či boli splnené podmienky stanovené zákonom pre vecné prejednanie dovolania.

14. V civilnom sporovom poriadku sú jednotlivé podmienky prípustnosti dovolania upravené nasledovne: v ustanoveniach § 420 až § 423 je upravený prípustný predmet, v ustanovení § 427 je stanovená lehota na podanie dovolania, v ustanovení § 428 sú stanovené náležitosti dovolania a v ustanovení § 424 až § 426 sú upravené osoby, ktoré sú oprávnené podať dovolanie.

15. Dovolací súd zistil, že dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) účastník, zastúpený advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorého neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP). Dovolaním, ktoré spĺňa náležitosti stanovené zákonom (§ 428) napáda otec maloletého uznesenie odvolacieho súdu, ktorým potvrdil uznesenie súdu prvej inštancie o odmietnutí odvolania otca maloletého.

16. Otec maloletého uplatnil dovolací dôvod podľa § 420 písm. f/ CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

17.1. So zreteľom na uvedené dovolací súd prioritne skúmal, či uznesenie odvolacieho súdu, ktorým potvrdil uznesenie súdu prvej inštancie o odmietnutí odvolania otca maloletého predstavuje prípustný predmet dovolania.

17.2. Najvyšší súd už v rozhodnutí publikovanom v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. R 19/2017 uviedol, že základným (a spoločným) znakom všetkých rozhodnutí odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné podľa § 420 CSP, je to, že ide buď o rozhodnutie vo veci samej, alebo o rozhodnutie, ktorým sa konanie končí.

17.3. Za vec samu sa považuje nárok uplatnený žalobou (návrhom), o ktorom má byť v príslušnom konaní vecne rozhodnuté. „Vecou samou“ sa rozumie žalobou (návrhom) vymedzený predmet konania. Rozhodnutím vo veci samej je rozhodnutie meritorne, pričom sa jedná o rozhodnutie, v ktorom sa súd zaoberá žalobou (návrhom) uplatneným nárokom. „Skončením konania“ je z hľadiska posúdenia prípustnosti dovolania podľa § 420 CSP potrebné rozumieť skončenie konania vo veci samej, a nie konania o inom predmete (hoci s vecou samou súvisiacom). Pod pojmom „rozhodnutie, ktorým sa

konanie končí“ má zákon na mysli tie rozhodnutia, ktorými sa konanie (vo veci samej) skončilo bez vecného prejednávania žaloby (návrhu), príp. bez vecného prejednávania odvolania.

17.4. Rozhodnutím odvolacieho súdu uvedeného v bode 3. bolo základné konanie o zvýšenie výživného na maloleté dieťa skončené. O odvolaní otca proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie bolo rozhodnuté odmietnutím odvolania bez vecného prieskumu. Vo veci samej sa už ďalej nekoná. Ide teda o rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým sa konanie končí, preto dovolací súd dospel k záveru, že predmetom dovolania je prípustný predmet.

18.1. Následne dovolací skúmal, či odmietnutie odvolania otca vykazovalo znaky procesného postupu znemožňujúceho účastníkovi, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f/ CSP, ktoré je jedným zo základných ľudských práv a do obsahu tohto práva patrí viacero samostatných subjektívnych práv a princípov. Podstatou tohto práva je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom.

18.2. Najvyšší súd už v judikátoch R 23/1994 a R 4/2003 (ďalej v rozhodnutiach najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 41/2000, 2 Cdo 119/2004, 3 Cdo 108/2004, 3 Cdo 231/2008, 4 Cdo 20/2001, 5 Cdo 434/2012, 6 Cdo 107/2012, 7 Cdo 142/2013, 3 Cdo 98/2015) vydaných do 30. júna 2016 považoval za prípad odňatia možnosti konať pred súdom postup súdu, ktorý sa z určitého dôvodu odmietol zaoberať meritom veci (odmietol podanie alebo konanie zastavil alebo dovolací súd odmietol odvolanie), hoci procesné predpoklady pre taký postup neboli dané.

19. V prejednávanej veci zo spisu vyplýva, že sa sudy dopustili porušenia procesných oprávnení dovolateľa majúcich za následok porušenie práva na spravodlivý proces; obsah spisu dáva podklad pre záver, že sudy postupovali v rozpore s ustanovením § 124 ods. 1 CSP v nadväznosti na čl. 11 základných princípov, v zmysle ktorého sa každé podanie posudzuje podľa jeho obsahu.

20. Podľa § 129 ods. 1 až 4 CSP ak ide o podanie vo veci samej alebo návrh na nariadenie neodkladného opatrenia alebo zabezpečovacieho opatrenia, z ktorého nie je zrejmé, čoho sa týka a čo sa ním sleduje, alebo ide o podanie neúplné alebo nezrozumiteľné, súd vyzve toho, kto podanie urobil, aby podanie doplnil alebo opravil v lehote, ktorá nemôže byť kratšia ako desať dní. V uznesení súd uvedie, v čom je podanie neúplné alebo nezrozumiteľné a ako ho treba doplniť alebo opraviť a poučí o možnosti podanie odmietnuť. Ak sa v lehote určenej súdom podanie nedoplní alebo neopraví, súd podanie odmietne; to neplatí, ak pre uvedený nedostatok možno v konaní pokračovať. Ak sa podanie opraví alebo doplní v celom rozsahu v súlade s výzvou najneskôr do uplynutia lehoty na podanie odvolania proti uzneseniu o odmietnutí podania, o odvolaní proti tomuto uzneseniu môže rozhodnúť súd, ktorý ho vydal.

21. Interpretácia ustanovenia § 129 ods. 1 CSP musí v celom rozsahu rešpektovať základné právo účastníkov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Jeho interpretáciou nemožno obmedziť základné právo na súdnu ochranu bez zákonného podkladu. Doktrína ústavného súdu je jednoznačná. Sudy majú poskytovať v civilnom sporovom konaní materiálnu ochranu zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov strán sporu. Prílišný formalizmus pri posudzovaní úkonov účastníkov strán sporu a nadmerný tlak na dopĺňanie takých náležitostí do procesných úkonov strán sporu, ktoré nemajú oporu v zákone, ktoré idú nad rámec zákona alebo nemajú základný význam na ochranu zákonnosti, nie sú v súlade s ústavnými princípmi spravodlivého procesu. Sám Civilný sporový poriadok to vyjadruje tak, že umožňuje odmietnuť podanie podľa § 129 ods. 3 len vtedy, ak v konaní nie je možné pre nedostatky podania pokračovať. Pokračovanie v konaní treba chápať ako možnosť súdu konať a rozhodovať bez zásadnejších prekážok akými sú neodstrániteľné alebo neodstránené nedostatky podaní (m.m. I. ÚS 139/02 a II. ÚS 154/08).

22. So zreteľom na uvedené dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je nielen prípustné, ale tiež dôvodné, pretože uznesenie odvolacieho súdu považuje za zmatečné.

23. Predovšetkým treba zdôrazniť, že rozhodovanie o odvolaniach patrí do funkčnej príslušnosti

krajských súdov (§ 34 CSP). Pokiaľ krajský súd potvrdil uznesenie súdu prvej inštancie, ktorým odmietol odvolanie otca, krajský súd porušil ustanovenie zákona o funkčnej príslušnosti. Už toto pochybenie je tak závažné, že napĺňa znaky porušenie práva na spravodlivý proces.

24.1. Konštatovanie odvolacieho súdu o nejasnom podaní otca maloletého je rovnako nesprávne. Pokiaľ odvolací súd odmietol odvolanie otca ako nejasné podanie a neposúdil obsah odvolania v súlade s ustanovením § 124 CSP, zaťažil odvolacie konanie vadou vyplývajúcou z citovaného ustanovenia § 420 písm. f/ CSP a nesprávnym procesným postupom dovolateľovi znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces a dovolateľ opodstatnene uplatnil dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

24.2. Odvolanie otca (č.l. 93 spisu) totiž obsahuje okrem všeobecných náležitostí podania (§ 127 ods. 1 CSP) 1. označenie rozhodnutia, proti ktorému odvolanie smeruje a označenie súdu, ktorý ho vydal (rozsudok OS Čadca z 13.10.2017 sp. zn. 10P/26/17), 2. v akom rozsahu rozhodnutie napáda (celý rozsudok), 3. v čom rozhodnutie alebo postup okresného súdu považuje za nesprávny (nebol riadne predvolaný na pojednávanie, rozsudok okresného súdu nie je riadne odôvodnený, použil len všeobecné vety bez uvedenia mesačného príjmu rodičov, pri výške výživného súd nezohľadnil, že matka sa o maloletého osobne nestará), 4. petit odvolania (rozsudok navrhol zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie).

25. Dovolací súd z uvedeného dôvodu uznesenie odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP). Bude vecou odvolacieho súdu odvolanie otca vecne prejednať a súčasne sa vysporiadať s uznesením súdu prvej inštancie z 18. januára 2018 č.k. 10P/26/2017-100, ktoré bolo vydané mimo funkčnej príslušnosti okresného súdu.

26. V novom rozhodnutí odvolací súd rozhodne znova o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

27. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.